

# Arbeidsliv

## «Danmarksaken»: Staten har brutt EØS-avtalen

Staten har brutt EØS-avtalen, og kastet kortene på både autorisasjon og erstatningsansvar rett før den såkalte Danmark-saken var berammet i Høyesterett.

ADVOKAT TONE GALAASEN, ADVOKAT I NTF (PROSESSFULLMEKTIG FOR DEN PRIVATE PARTEN)

Har tannleger utdannet i Danmark rett til autorisasjon i Norge? Eller rettere sagt: Kan staten *slutte* å godkjenne disse tannlegene, etter minst 40 år med et felles nordisk arbeidsmarked? Etter fem års kamp i rettssystemet har staten kastet kortene: Tannleger utdannet i Danmark har rett til autorisasjon i Norge. Staten erkjente erstatningsansvar, rett før saken var berammet i Høyesterett. Staten har brutt EØS-avtalen overfor disse tannlegene minst siden 2007. Saken er prinsipiell. Autorisasjonspraksis er endret i alle tilsvarende saker, hvor staten har gjort samme feil. Dette er en oppsummering av de faktiske og rettslige sidene av saken.

### Staten kastet kortene i prinsipiell sak.

Saken startet med at staten plutselig sluttet å godkjenne den 5-årige tannlegeutdanningen fra Danmark i 2016, etter minst 40 år med et felles nordisk arbeidsmarked. Tannlegen (heretter kalt A) vant saken fullt og helt i lagmannsretten i 2019<sup>1</sup>. Staten anket. Først etter at EFTA-domstolen i mars 2021 konstaterte at Norge har brutt EØS-avtalen<sup>2</sup>, endret staten syn<sup>3</sup>.

Hovedspørsmålet bortfalt i juni 2021, da A omsider fikk autorisasjon som tannlege i Norge. Anken over erstatningsspørsmålet bortfalt i oktober 2021. Staten aksepterte erstatningsansvar, og dekker det alt vesentlige av As økonomiske tap, fremtidige tap og saksomkostninger. Saken ble dermed avsluttet rett før den var berammet i Høyesterett 26.-27. oktober 2021<sup>4</sup>.

Lagmannsrettens dom av 2. juli 2019, slo fast at tannleger utdannet i Danmark har rett til autorisasjon i Norge, at forvaltningspraksis har vært feil minst siden 2007 og at staten har erstatningsansvar. Det endelige resultatet er i samsvar med lagmannsrettens dom.

1. juli 2021 ble autorisasjonspraksis endret for tannleger, leger og annet helsepersonell med utdanning fra EØS-land,

hvor staten har gjort samme feil<sup>5</sup>. I anken til Høyesterett 16. september 2019, opplyste staten at Helsedirektoratet siden 2016 har mottatt flere hundre slike søknader fra leger og tannleger med utdanning fra en rekke EØS-land. Det er et grunnleggende forvaltningsrettslig prinsipp at like tilfeller skal behandles likt.<sup>6</sup> Også andre ugyldige vedtak må omgjøres, og staten vil kunne ha erstatningsansvar i flere saker.

Det tok fem år før staten omsider erkjente saksbehandlingsfeil, feil faktum, feil rettsoppfatning og feil rettsanvendelse, herunder brudd på EØS-avtalen artikkel 28 og 31. Det skjedde ingenting av betydning for denne saken, hverken i 2007 eller i 2016. Både faktum og jus er uendret.

Ugyldige avslag på søknad om autorisasjon og lisens fra Helsedirektoratet og Statens helsepersonellnemnd får uopprettelige konsekvenser for enkeltborgere. Dette er særlig inngripende vedtak som gjelder et av de mest vesentlige rettsgoder, nemlig retten til å utøve sitt yrke. Denne saken har avdekket alvorlig systemsvikt på flere nivåer, også i Helse- og omsorgsdepartementet. Det er derfor avgjørende at saken følges opp, og ikke feies under teppet.

I lys av sakens realiteter, er et betimelig spørsmål: Hvor langt er staten villig til å gå, for å skjule egne feil og «vinne» saker? Statens uttalelser i artikkelen «Som nyutdannet ble hun nektet autorisasjon. Nå får hun erstatning fra staten» (Khrono 17. oktober 2021)<sup>7</sup>, kan ikke stå uimotsagt.

### Riktig faktum er en forutsetning for riktige vedtak til rett tid.

Først en gjennomgang av riktig faktum om tannlegeutdanningen i et av våre nærmeste naboland.

Tannlegeutdanningen i både Norge og Danmark er 5 år og oppfyller minstekravene i yrkeskvalifikasjonsdirektivet (heretter YKD) artikkel 34<sup>8</sup>. Danmark har i mange tiår hatt en av de beste tannlegeutdanningene i Europa. Det er ingen forskjeller av

betydning, sammenliknet med utdanningen i Norge<sup>9</sup>. Cand. Odont. (Master of Science in Dental Surgery) fra Danmark, har samme kompetanse og kvalifikasjoner som tannleger utdannet i Norge.

Staten kjøper hvert år syv studieplasser i odontologi på universitetene i Aarhus og København, som er forbeholdt nordmenn. Disse tannlegene har hatt rett til å jobbe i Norge i minst 40 år. Staten burde med andre ord ha svært god kjennskap til innhold og varighet på tannlegeutdanningen i Danmark.

Fullført femårig utdanning gir automatisk rett til autorisasjon som tannlege, rett til å bruke tittelen tannlege og rett til å utøve tannlegeyrket et helt yrkesliv i de respektive landene<sup>10</sup>. Danske myndigheter har bekreftet at tandlæge med autorisasjon kan jobbe selvstendig, har det fulle behandlingsansvaret overfor pasientene og forskrivningsrett på legemidler i Danmark. A var Cand. Odont. med autorisasjon som tannlege i Danmark i 2016.

### Riktig rettsoppfatning. Er nå egentlig dette så vanskelig?

Lagmannsrettens dom (heretter kalt dommen) var enstemmig, med slik domsslutning<sup>11</sup>:

1. A, født 0.0.1990, gis rett til autorisasjon som tannlege i Norge.
2. Staten v/Statens helsepersonellnemnd er erstatningsansvarlig for As økonomiske inntektstap som følge av avslag etter søknad 10.08.2016.

Hovedspørsmålet var om A hadde rett til autorisasjon som tannlege i Norge i 2016. Vilklårene for rett til autorisasjon følger av helsepersonelloven § 48a (1). Autorisasjon etter søknad skal gis til den som:

- b) har bestått utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 52<sup>12</sup>,
- c) har gjennomført utdanning og bestått utenlandsk eksamen som anerkjennes som jevn god med tilsvarende norsk utdanning og eksamen, eller
- d) har godtgjort å ha den nødvendige kyndighet ved bestått eksamen i helsefaglig utdanning, og tilleggsutdanning eller yrkeserfaring

Hvis vilklårene i ett av disse rettsgrunnlagene er oppfylt, har søker rettskrav på autorisasjon i Norge. Hvis søker ikke har rett til autorisasjon, må søknaden vurderes etter helsepersonelloven § 49 lisens (begrenset autorisasjon).

Lagmannsretten konkluderte med at A hadde krav på autorisasjon som tannlege i Norge på flere forskjellige rettsgrunnlag<sup>13</sup>, bl.a. helsepersonelloven § 48 a (1) c. A hadde gjennomført

utdanning og bestått utenlandsk eksamen som skal anerkjennes som jevn god med tilsvarende norsk utdanning og eksamen.

Dette har vært gjeldende rett siden lenge før EØS-avtalen trådte i kraft<sup>14</sup>. Dommen er med andre ord riktig, helt uavhengig av EØS-avtalen.

EFTA-domstolen bekreftet at lagmannsrettens vurdering av EØS-avtalen artikkel 28 og 31 er riktig:

*«74 Vurderingen som skal gjøres etter EØS-avtalens hoveddel, må sammenligne søkerens kunnskap og ferdigheter slik de er dokumentert ved søkerens attester og praktiske erfaring, med den kunnskap og de ferdigheter som kreves for adgang til yrket i vertsstaten. I denne vurdering må søkerens kvalifikasjoner sammenlignes med kravene for adgang til yrket i vertsstaten. At søkeren ikke har full adgang til yrket i hjemstaten, kan ikke være avgjørende for denne vurdering.*

*75 ... om en søker har fått utdanning som oppfyller minstekravene til utdanning angitt i direktivet, burde dette forenkle og lette sammenligningen av kvalifikasjonene søkeren har oppnådd, med kravene i vertsstaten.»*

Dette er i samsvar med dommen punkt 7.5:

*«Det er de reelle yrkeskvalifikasjoner hos en søker som er avgjørende. EU-domstolen har i flere år satt som krav at statene plikter å gjøre en objektiv sammenligning av diplomer, hvor statene må undersøke hva som er dokumentert ved søkerens kvalifikasjonsbevis. Dersom søkerens kvalifikasjonsbevis fra et annet land viser at søkeren har kunnskap og kvalifikasjoner som er, om ikke identiske, så om ikke annet samsvarende med de som nasjonale kvalifikasjonsbeviser gir, så skal disse godkjennes.*

*Dersom sammenligningen av utdanningen resulterer i at det utenlandske kvalifikasjonsbeviset samsvarer med det som kreves etter nasjonal rett, skal søkerlandet godkjenne det utenlandske kvalifikasjonsbeviset som tilstrekkelig dokumentasjon. Dette ble for så vidt allerede fastslått av Vlassoupoulo (C-340/89) av 07.05.1991, se særlig avsnitt 16, 17 og 19 ...»*

*«Søker med kvalifikasjonsbevis for dansk tannlegeutdanning ved dansk universitet, som uten tvil samsvarer med tilsvarende norsk utdanning i lengde, faglig innhold og omfang, skal gis samme rettigheter til utøvelse av tannlegeyrket i Norge som en norsk tannlegeutdanning gir.»*

EFTA-domstolen bygger på fast og langvarig rettspraksis fra EU-domstolen, og inneholder ingen nye avklaringer om EØS-avtalens betydning<sup>15</sup>. At EØS-avtalen og Vlassopoulou-doktrinen også gjelder på områder hvor det er fastsatt direktiver, følger bl.a. av sak C-31/00 Dreessen:

*«25 Domstolen har fremhævet, at denne praksis blot er udtryk for udmøntningen i retspraksis af et princip, som hører til de*

*grundlæggende friheder i traktaten, og at dette princip ikke kan antages at miste en del af sin retsgyldighed som følge af, at der udstedes direktiver om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser (Hocsmann-dommen, præmis 24 og 31)».*

EØS-avtalens hovedregel om fri bevegelighet gjelder uinnskrenket, også når det finnes direktiver. Norge kan ikke stille andre eller strengere krav til tannleger utdannet i andre EØS-land, enn de gjør til tannleger utdannet i Norge. Reelle kvalifikasjoner og kompetanse er avgjørende, ikke formelle. Informasjon fra utdanningslandet om at minstekravene i YKD artikkel 34 er oppfylt, har betydning også etter primærretten. Forbud mot diskriminering er en av EØS-avtalens grunnprinsipper. Dommen er med andre ord riktig, uavhengig av hvordan man måtte fortolke YKD<sup>16</sup>.

Det har ingen betydning for rett til autorisasjon som tannlege i Norge, at Danmark har en postgraduat attest kalt «tilladelse til selvstendig virke», som A ikke hadde<sup>17</sup>. Attesten er ikke obligatorisk, kun nødvendig for tannleger som vil drive selvstendig næringsvirksomhet (ha egen klinikk) i Danmark, og gis etter minst 1 år ordinær yrkeserfaring som ansatt tannlege med et visst antall timer pasientbehandling på henholdsvis barn og voksne, enten i Danmark eller utlandet. Norge har ikke en tilsvarende ordning.

### **Sakens bakgrunn. Feil faktum og saksbehandlingsfeil.**

Det er en forutsetning for å kunne fatte riktige vedtak at Helsedirektoratet (heretter kalt HDIR) og Statens helsepersonellnemnd (heretter kalt HPN) oppfyller sin utredningsplikt<sup>18</sup>. Staten har aldri oppfylt sin plikt til å sørge for at saken blir riktig og fullstendig opplyst, snarere tvert imot.

Bakgrunnen for saken er at Norge har lagt til grunn feil faktum minst siden 2007, uten å undersøke hva som er riktig faktum. Når faktum er feil, blir nødvendigvis også rettsanvendelsen feil.

Fra 2007-2016 en feil antakelse om at den 5-årige tannlegeutdanningen i Danmark er teoretisk og ikke jevn god med den norske 5-årige utdanningen<sup>19</sup>. Lagmannsretten legger til grunn at:

*«norske myndigheters forvaltningspraksis disse årene med å «avspise» danskutdannede tannleger med en lisensperiode, har vært i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen ...»*

Fra 2016 nok en feil antakelse om at utdanningen hverken er jevn god eller gjennomført<sup>20</sup>, i strid med entydig faktainformasjon fra utdanningslandet Danmark om at deres utdanning er 5 år og oppfyller minstekravene i YKD artikkel 34. Hvor staten har det fra at Norge kan bestemme lengden på en utdanning i Danmark, kan man jo bare undres over.

HPN konkluderte med at utdanningen ikke var jevn god<sup>21</sup>, til tross for at «forvaltningen ikke har foretatt en konkret vurdering av jevn godhet»<sup>22</sup>. HPN la til grunn at «klageren har en påbegynt, men ikke fullført utdanning», og at «manglene i klagerens utdanning er for store til at klageren kan innvilges lisens.»

HPN endret syn etter lagmannsrettens dom,<sup>23</sup> men ga fortsatt kun lisens som tannlege i en annen tilsvarende sak 11. desember 2019. Denne gang med følgende begrunnelse:

*«Nemda er av den oppfatning at klagerens kandidatutdanning som cand. odont. må anerkjennes som jevn god med tilsvarende norsk utdanning. Hun kan likevel ikke få autorisasjon nå fordi spørsmålet om utdanningen er «gjennomført» står for Høyesterett»*

Er det vanskelig å henge med i svingene? Det er høyst forståelig. I stedet for å erkjenne feil, har staten forsøkt å «forbedre» vedtaket fra HPN, konstruert nye vilkår, flere ganger endret faktisk og rettslig begrunnelse osv. Dette har bidratt til å vidløftiggjøre saken.<sup>24</sup>

I Høyesterett ble partsangivelsen endret til staten v/Helse- og omsorgsdepartementet (heretter kalt HOD). I høringsnotat 27. februar 2020<sup>25</sup> foreslo HOD en ny «Forskrift om krav til fullført utdanning ved autorisasjon og lisens til helsepersonell», basert på sine egne uholdbare anførsler i ankesaken.

Fullført utdanning er selvsagt allerede et vilkår for autorisasjon etter helsepersonelloven § 48a (1).

HPN, som fatter endelige vedtak i disse sakene etter helsepersonelloven § 71, bemerket i høringsrunden det åpenbare:

*«Norske godkjenningsmyndigheter vil uansett måtte innrette sin praksis i samsvar med avgjørelse fra Høyesterett. ... Departementet bør avvende Høyesteretts avgjørelse som vil slå fast hva som er gjeldende rett».*

Forskriften ble likevel vedtatt og trådte i kraft 22. mai 2020<sup>26</sup>, etter at Høyesterett 27. mars 2020 ba om rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen. Forskriften § 1, andre setning lød slik:

*«Med fullført utdanning menes at søkeren er formelt kvalifisert og har adgang etter utdanningsstatens regler til å utøve alle sider av yrket som det søkes godkjenning om.»*

Også høringsnotat fra HOD 9. mars 2020 «Medbrakt kompetanse – lisens til helsepersonell mm (forslag om endringer i helsepersonelloven mm)»<sup>27</sup>, var basert på statens uholdbare anførsler i den pågående ankesaken i Høyesterett. Deler av høringsnotatet fremstår som desinformasjon. Også legeforeningen påpeker i sin høringsuttalelse at

*«lovligheten av regelverksendringer for den aktuelle legegruppen ikke er vurdert opp mot EØS avtalens regler om de fire friheter.»*

Også i EFTA-domstolen ble A fremstilt som en tannlegestudent med en avbrutt utdanning. Statens anførsel avvises kategorisk også av EFTA-domstolen, som slår fast at:

73. «søkeren [har] fullført en universitetsutdanning som er dokumentert ved et diplom. Det er derfor ikke snakk om å vurdere en ufullstendig utdanning, men utdanningen som dokumenteres ved det nevnte diplom». (Min understrekning)

Etter EFTA-domstolens dom 25. mars 2021, svarte likevel daværende helse- og omsorgsminister Bent Høie følgende til Stortinget<sup>28</sup>, den 29. april 2021:

«De rådgivende uttalelsene fastslår at EØS-avtalens hoveddel slår inn dersom godkjenningssøkere ikke er omfattet av yrkeskvalifikasjonsdirektivet. I tillegg fremgår det av uttalelsene at landene er forpliktet, etter EØS-avtalens hoveddel, å vurdere søkere som ikke har fullført utdanningen i utdanningslandet.» (Min understrekning)

«Forskrift om krav til fullført utdanning ved autorisasjon og lisens til helsepersonell» av 22. mai 2020, var klart i strid med EØS-avtalen, og ble da også opphevet 8. juli 2021<sup>29</sup>. Som EFTA-domstolen påpeker:

55. «... Derfor kan vertsstaten ikke se bort fra kunnskap og kvalifikasjoner oppnådd i andre EØS-stater. Særlig kan bestemmelser i nasjonal lovgivning vedtatt i den forbindelse ikke utgjøre en uberettiget hindring for effektiv utøvelse av de grunnleggende friheter som sikres i EØS-avtalen (jf. Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652, avsnitt 52 og 53 og rettspraksis som det vises til der)».

HOD hevdet i realiteten at EØS-avtalen ikke gjelder. Dette er ikke bare kontroversielt, men også i strid med fast og langvarig rettspraksis fra EU-domstolen.<sup>30</sup>

Den jevngodhetsvurderingen som skulle ha vært foretatt senest i 2007, ble gjennomført 1. juni 2021<sup>31</sup>. Den bekrefter bl.a. at det akademiske nivået på tannlegeutdanningen i Aarhus er og har vært blant det fremste i Europa gjennom mange tiår. Kravene til kvalitet og kvantitet på klinisk arbeid er noe høyere i Aarhus enn i Tromsø, og utdanningen i Aarhus gir søkeren tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter til å utføre yrket som tannlege i Norge.

Vanskeligere var det altså ikke. Norge hadde ikke et faktisk eller rettslig grunnlag for å slutte å godkjenne den 5-årige tannlegeutdanningen fra Danmark i 2016, tvert imot har disse tannlegene rett til autorisasjon som tannlege i Norge.

### Erstatningsansvar

Staten har et strengt arbeidsgiveransvar ved feil lovforståelse og feil rettsanvendelse,<sup>32</sup> og et minst like strengt ansvar ved feil faktum og saksbehandlingsfeil. Lagmannsretten la til grunn at

staten var erstatningsansvarlig som arbeidsgiver<sup>33</sup>, fordi saksbehandlingen var uforsvarlig,

«særlig når det sviktende faktiske grunnlaget ses i sammenheng med manglende forståelse av regelverket».

Særlige hensyn kan tale for at HPN bør ha objektivt erstatningsansvar<sup>34</sup>. Det er et uavhengig domstollignende forvaltningsorgan. De fatter særlig inngripende vedtak som har virkning som en rettskraftig dom, med mindre saken bringes inn for retten. HPN skal ha høy helsefaglig og juridisk ekspertise, og kan oppnevne to sakkyndige for bistand i den enkelte sak.

Vi anførte at staten også var erstatningsansvarlig på EØS-rettslig grunnlag, fordi det er et kvalifisert brudd på grunnleggende rettigheter etter EØS-avtalen og rettstilstanden var endelig avklart gjennom flere tiår<sup>35</sup>. Det er en lav terskel for EØS-rettslig ansvar når statens EØS-rettslige tolkning er i strid med fast og langvarig rettspraksis fra EU- og EFTA-domstolen.

Spørsmålet om erstatningsansvar på objektivt og EØS-rettslig grunnlag er fortsatt rettslig uavklart, idet staten valgte å erkjenne erstatningsansvar fremfor å få en rettskraftig dom fra Høyesterett.

#### Faktaboks:

- «Søknad om autorisasjon og lisens som helsepersonell» behandles av Helsedirektoratet.
- Statens helsepersonellnemnd er klageinstans, med Helseklage som sekretariat.
- Vedtak fra Statens helsepersonellnemnd er i utgangspunktet endelige, men kan bringes inn for tingretten for overprøving.
- Dom fra tingretten kan overprøves av lagmannsretten, som ankeinstans.
- Dom fra lagmannsretten kan ankes til Høyesterett. Ankebehandling i Høyesterett forutsetter samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis i praksis bare hvis anken gjelder prinsipielle spørsmål.
- Domstolene kan innhente rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen, om EØS-rettslige spørsmål. Tidligere rettspraksis fra EFTA- og EU-domstolen har avgjørende betydning. For at EØS-avtalen skal fungere etter sitt formål, må like regler tolkes og anvendes likt av alle EØS-statene. Adgangen til foreleggelse for EFTA-domstolen skal bidra til dette.
- EFTA-domstolens avgjørelse er ikke rettslig bindende for norske domstoler. Høyesterett har understreket at EFTA-domstolens fortolkning av EØS-retten skal tillegges «stor vekt» og bare kan fravikes hvis det foreligger «tungtveiende grunner».

## REFERANSER

1. Lagmannsrettens dom av 2. juli 2019, LA-2018-179643 (lovdata.no)
2. EFTA-domstolens dom, sak E-3/20 (eftacourt.int)
3. Saken er tidligere omtalt i nyhetsbrev 19. oktober 2021, tannlegeforeningen.no/arkiv/nyhetsarkiv
4. Kjennelse fra Høyesterett 11. oktober 2021 HR-2021-1989-F (lovdata.no)
5. «Endret autorisasjonspraksis for søkere som har helsefaglig utdanning fra EØS-land» (helsedirektoratet.no 01.07.2021)
6. HR-2019-273-A (avsnitt 68), jf. Rt-2011-111 (avsnitt 66). Likebehandlingsprinsippet gjelder både ved såkalt fritt skjønn og rettsanvendelsesskjønn, jf. Rt-2007-302 Kværner-dommen (avsnitt 56 og 63).
7. Tidligere artikler: «Nå skal Høyesterett bore i norsk autorisasjonspine» (Khrono 5.10.2020), «Nederlag og seier for staten i Efta-domstolen, nå går tannpinen til Høyesterett» (Khrono 31.3.2021) og «Staten endrer praksis etter strid om autorisasjon for studenter fra EØS-land» (Khrono 2.7.2021)
8. Dommen punkt 5 og 7.3. Se «Håndbok over regulerte helsepersonellgrupper i Norden» NA2016:908 Nordisk Ministerråds arbeidsgruppe Nordisk gruppe for helsepersonell (norden.org)
9. Dommen punkt 6.4. Det er 1 986 timer klinisk praksis på utdanningen i Aarhus + prekliniske øvelser (As sakkyndige vitne i lagmannsretten). Utdanningsfaglig vurdering 1.6.2021 (på oppdrag fra staten).
10. Dommen punkt 6.2-6.4. Autorisasjonsloven § 47 (danske.love.dk).
11. Staten ble i tillegg dømt til å betale As saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten.
12. Hpl. § 52 Internasjonale avtaler: Overenskomst om felles nordisk arbeidsmarked for visse yrkesgrupper innen helsevesenet og for veterinærer av 14-6-1993-1 (i kraft til 1.2.2020, jf. EØS-avtalen art. 121), EØS-loven § 1, som gjør EØS-avtalens hoveddel til norsk rett, og FOR-2008-10-08-1130, som implementerer YKD 2005/36/EF
13. Dommen punkt 7.8
14. Tannlegeloven LOV-1980-06-13-43 § 2, ble erstattet av helsepersonelloven i 2001.
15. Avsnitt 59 og 61. EU-kommisjonen og ESA viser til at det er «settled case law» at vertsstaten har plikt til å vurdere godkjenning etter EØS-avtalens hoveddel. Se bl.a. Vlassoupoulo (C-340/89), Hocsmann (C-238/98), Dreessen (C-31-00), Vandourou (C-422/09) og Brouillard (C-298/14). I BB (C-166/20) unnlot EU-domstolen å innhente uttalelse fra Generaladvokaten, idet «sagen ikke reiser noen nye rettsspørsmål».
16. EFTA-domstolen deler ikke lagmannsrettens fortolkning av YKD. Lagmannsretten mener det automatisk gir rett til autorisasjon at minstekravene i YKD art. 34 er oppfylt, «siden dette er det en norskutdannet tannlege med tilsvarende kvalifikasjoner får på norsk territorium» (dommen punkt 8). Etter likebehandlingsprinsippet er dette uansett en presumsjon for at vilkårene for autorisasjon er oppfylt. FOR-2008-10-08-1130 § 12, var en generell «skal»-bestemmelse, som var videre enn YKD artikkel 10. § 12 ble endret i FOR-2020-05-22-1047
17. Dommen punkt 6.4 og EFTA-domstolens dom avsnitt 74.
18. Forvaltningsloven § 17 og tvisteloven § 21-4.
19. Dommen pkt. 7.7. HDIR opplyste 8.2.2016 at også A ville få lisens som tannlege i Norge, dommen pkt. 1.
20. HDIR opplyste 5.12.2017 at «praksisendring» for tannleger utdannet i Danmark høsten 2016 skyldtes vedtak fra HPN, sak 15/211 -tannlege med utdanning fra Polen, som hadde lisens i Norge og fikk avslag på autorisasjon (konkret vurdering). Staten har senere endret begrunnelse. Disse tannlegene får nå autorisasjon i Norge, uten veiledet praksis og statseksamen fra Polen, fordi minstekravene i YKD art. 34 er oppfylt. Se brev fra HOD av 30.9.2016, ref. 16/4474 «Autorisasjon til leger og tannleger utdannet i Polen» (regjeringen.no).
21. Dommen punkt 5, 6.3 og 6.4. HPN N2017/2647. Vedtak om avslag på lisens og autorisasjon 6.12.2017.
22. Sitat fra statens anke til Høyesterett 16.9.2019
23. HPN N2018/11080 Vedtak om lisens av 11.12.2019, jf. hpl. § 49.
24. Aktørportalen: 77 dokumenter og 23 bilag bare i saken for Høyesterett + saken for EFTA-domstolen.
25. Høringsnotatet «Autorisasjon og lisens til helsepersonell – forslag om endringer i EØS-forskriften om godkjenning av helsepersonell m.m.» og høringsuttalelsene, finnes her: [www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-autorisasjon-og-lisens-til-helsepersonell](http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-autorisasjon-og-lisens-til-helsepersonell).
26. FOR-2020-05-22-1046
27. Høringsnotatet og høringsuttalelsene finnes her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-medbrakt-kompetanse-lisens-til-helsepersonell-mm-for-slag-om-endringer-i-helsepersonelloven-mm>
28. Dokument nr. 15:1999 (2020-2021)
29. FOR-2021-07-08-2368
30. HPN har, i motsetning til HOD, samme rettsoppfatning som EFTA-domstolen, EU-domstolen, EU-kommisjonen, ESA og lagmannsretten (punkt 7.5).
31. Asbjørn Jokstad, professor på universitetet i Tromsø
32. Se bl.a. Rt-2009-354 Kvinnherad og «Ansvarsgrunnlaget for det offentlige ved feil i faktum», Jervell (2013).
33. Dommen punkt 7.7, jf. skl. § 2-1.
34. Hpl. §§ 69 og 71. Om objektivt ansvar på ulovfestet grunnlag, se bl.a. Rt-2005-416 Advokatbevilling og HR-2019-2396-A Frøybas-dommen.
35. Om EØS-rettslig ansvar, se sak E-4/01 Karlsson, jf. bl.a. Rt-2005-1365 Finanger II

**Klokka 0000 på utgivelsesdato**  
**[www.tannlegetidende.no](http://www.tannlegetidende.no)**